

UKRAINE UKRAÏNE UNITED KINGDOM ROYAUME-UNI ALBANIA ALBANIE ANDORRA ANDORRE ARMENIA ARMÉNIE AUSTRALIE AUSTRALIE BELGIUM BELGIQUE BOSNIA AND HERZEGOVINA BOSNIE-HERZÉGOVINE BULGARIA BULGARIE CROATIE CROAQUE CYPRUS CHYPRE CZECH REPUBLIC RÉPUBLIQUE TCHÈQUE DENMARK DANEMARK ESTONIA ESTONIE FINLAND FINLANDE FRANCE FRANCE GEORGIA GÉORGIE GERMANY ALLEMAGNE GREECE GRÈCE HUNGARY HONGRIE ICELAND ISLANDE IRELAND IRLANDE ITALY ITALIE LATVIA LETTONIE LIECHTENSTEIN LIECHTENSTEIN LITHUANIA LITUANIE LUXEMBOURG LUXEMBOURG MALTA MALTE REPUBLIC OF MOLDOVA MONACO MONACO MONTENEGRO MONTÉNÉGRON NETHERLANDS PAYS-BAS NORWAY NORVÈGE POLAND POLOGNE PORTUGAL PORTUGAL ROMANIA ROUMANIE RUSSIAN FEDERATION FÉDÉRATION DE RUSSIE SAN MARINO SAN MARINO SLOVAK REPUBLIC RÉPUBLIQUE SLOVAQUE SLOVENIA SLOVÉNIE SPAIN ESPAGNE SWEDEN SUÈDE SWITZERLAND SUISSE TURKEY TURQUIE UNITED KINGDOM ROYAUME-UNI ALBANIA ALBANIE ANDORRA ANDORRE ARMENIA ARMÉNIE AUSTRALIE AUSTRALIE BELGIUM BELGIQUE BOSNIA AND HERZEGOVINA BOSNIE-HERZÉGOVINE BULGARIA BULGARIE CROATIA CROAQUE CZECH REPUBLIC RÉPUBLIQUE TCHÈQUE DENMARK DANEMARK ESTONIA ESTONIE FINLAND FINLANDE FRANCE FRANCE GERMANY ALLEMAGNE GREECE GRÈCE HUNGARY HONGRIE ICELAND ISLANDE IRELAND IRLANDE ITALY ITALIE LATVIA LETTONIE LIECHTENSTEIN LIECHTENSTEIN LITHUANIA LITUANIE LUXEMBOURG LUXEMBOURG MALTA MALTE REPUBLIC OF MOLDOVA MONACO MONACO MONTENEGRO MONTÉNÉGRON NETHERLANDS PAYS-BAS NORWAY NORVÈGE POLAND POLOGNE

МІФИ І ФАКТИ ПРО СТАМБУЛЬСЬКУ КОНВЕНЦІЮ

Проект Ради Європи
«Стамбульська конвенція: інструмент для посилення
боротьби з насильством стосовно жінок
та домашнім насильством в Україні (2018–2020)

МІФИ І ФАКТИ ПРО СТАМБУЛЬСЬКУ КОНВЕНЦІЮ

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (також відома як Стамбульська конвенція)

Підготували
Єлизавета Кузьменко,
національна експертка
і
Олександра Голуб,
національна експертка

Рада Європи

*Погляди, висловлені в дослідженні,
належать авторам і не обов'язково
відображають позицію Ради Європи.*

Усі права захищені.

Запити на отримання дозволу
на відтворення або переклад цієї
публікації або будь-якої її частини
у будь-якій формі або будь-якими
засобами необхідно надсилати
до Директорату Комунікацій Ради
Європи (F-6775 Strasbourg Cedex
or publishing@coe.int).

З іншими запитамі стосовно
цієї публікації звертайтеся до
Департаменту з питань людської
гідності і гендерної рівності
Генерального Директорату
з питань демократії.

Ілюстрації:
Євгенія Олійник,
Київ, Україна

Верстка:
Ірина Костишина,
Київ, Україна

©Рада Європи,
Листопад 2020

Надруковано Радою Європи

Між та факти

про Стамбульську конвенцію

Міф 1

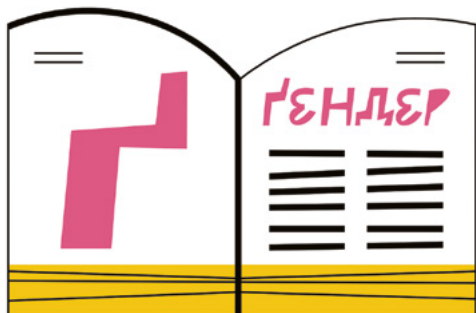
Стамбульська конвенція — це іноземний документ, нав'язаний нам Європою.

ФАКТ.

Україна була серед авторів Стамбульської конвенції і підписала її без жодного зовнішнього тиску. Її ратифікація, яка є останнім кроком після підписання, також відбудеться за рішенням української влади.

Україна є членом Ради Європи з 1995 року. 2011 року Україна брала участь у підготовці Стамбульської конвенції як член Ради Європи.

Прийняттю цього документу передували численні обговорення, і Комітет міністрів Ради Європи одногосно схвалив його текст. До його підготовки були залучені представники українських Міністерства юстиції та Міністерства закордонних справ і співробітники Постійного представництва України при Раді Європи.

Міф 2

Стамбульська конвенція вводить в українське законодавство поняття «гендер», що не є характерним для України.

ФАКТ.

Поняття «гендеру» та «гендерної рівності» не є чимось новим або несумісним із українським законодавством. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», який було ухвалено в Україні в 2005 році і який залишається чинним, визначає поняття «гендерної рівності» як рівний правовий статус жінок і чоловіків і передбачає рівні можливості для жінок і чоловіків брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

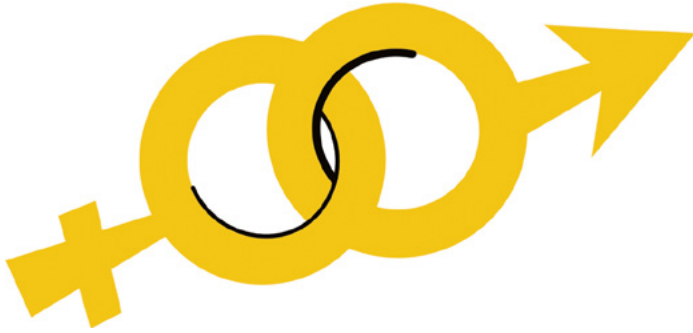
Міф 3

Стамбульська конвенція спрямована на регулювання сімейного життя чи сімейних відносин та веде до руйнування традиційної української родини

ФАКТ.

Регулювання сімейного життя чи структури сім'ї не є метою конвенції. Конвенція не містить визначення поняття «сім'я» і не встановлює якогось конкретного типу сімейних відносин та не сприяє поширенню такого типу.

Метою Стамбульської конвенції є покінчити з насильством стосовно жінок і домашнім насильством. Вона не має на меті визначити або регулювати будь-який тип сім'ї, традиційний чи ні. Вона не спрямована на знищення традиційної української родини. Вона спрямована на припинення мовчання щодо насильства в сім'ях, яке спричинило страждання потерпілих, включаючи дітей. Реальною загрозою для сімей є саме насильство, а не заходи, що мають на меті захистити та підтримати потерпілих.

Міф 4

Конвенція спрямована на «усунення відмінностей» між жінками та чоловіками та заперечує наявність відмінностей між ними.

ФАКТ.

Стамбульська конвенція не спрямована на усунення відмінностей між жінками та чоловіками і не передбачає, що жінки та чоловіки є або повинні бути однаковими.

У той же час конвенція вимагає вжити заходів для протидії думці, що жінки є неповноцінними порівняно з чоловіками.

Міф 5

Конвенція суперечить релігійним традиціям та релігії в Україні.

ФАКТ.

Конвенція не регулює релігійні норми чи вірування. Однак вона підкреслює, що культура, звичаї, релігія, традиції або так звана «честь» не повинні розглядатися як виправдання будь-якого акту насильства.

Стамбульську конвенцію ратифіковано низкою країн із сильними релігійними традиціями, включаючи Сербію, Грецію, Кіпр, Чорногорію, Грузію, Іспанію, Сан-Марино, Італію та Польщу.

Варто пам'ятати, що згідно з нашою Конституцією церква та релігійні організації в Україні відокремлені від держави. Водночас кожен в Україні має право на свободу думки та релігійну свободу.

Міф 6

Конвенція вводить в українське законодавство одностатеві шлюби, а також поняття «сексуальна орієнтація» та «гендерна ідентичність».

ФАКТ.

Стамбульська конвенція не встановлює нових стандартів або вимог щодо гендерної ідентичності та сексуальної орієнтації, в тому числі щодо юридичного визнання одностатевих пар. Багато держав, які не визнають одностатеві шлюби, вже ратифікували Конвенцію.

У той же час терміни «сексуальна орієнтація» та «гендерна ідентичність» вже включені в українське законодавство, до якого їх було внесено 2015 року. Зокрема, Кодекс законів про працю України містить статтю 2-1 «Рівність трудових прав громадян України». Ця стаття передбачає заборону будь-якої дискримінації при працевлаштуванні, зокрема за ознаками «сексуальної орієнтації» та «гендерної ідентичності». Підхід Стамбульської конвенції до цього питання є таким самим: сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність не можуть використовуватися як підстави для виправдання насильства.

Міф 7

Конвенція захищає лише жінок і надає їм привілеї.

ФАКТ.

Жінки перебувають у центрі уваги Стамбульської конвенції, оскільки вона охоплює ті форми насильства, від яких страждають лише жінки (примусовий аборт, каліцтво жіночих геніталій), або ті, з якими жінки стикаються набагато частіше, ніж чоловіки (сексуальне насильство та зґвалтування, переслідування, сексуальні домагання, домашнє насильство, примусовий шлюб, примусова стерилізація). Утім, конвенція заохочує застосовувати її положення до всіх потерпілих від домашнього насильства, включаючи чоловіків і дітей.

За даними Міністерства соціальної політики, жінки становлять 90% потерпілих домашнього насильства, при цьому кожна п'ята жінка в Україні зазнає насильства у тій чи іншій формі протягом свого життя.

У 2019 році було зафіксовано понад 130 000 заяв громадян про домашнє насильство, що на 15% більше порівняно з тим самим періодом 2018 року. 88% скарг подано від жінок, а 10% від чоловіків, а в 1055 заявах фігурували діти.

Міф 8

Конвенція заохочує держави втручатися до освітнього процесу.

ФАКТ.

Стамбульська конвенція вважає освіту важливим аспектом запобігання насильству стосовно жінок, оскільки ставлення, переконання та моделі поведінки формуються на дуже ранньому етапі життя. Утім, конвенція є достатньо гнучкою, дозволяючи державам вирішувати на власний розсуд, коли і як розглядати питання гендерної рівності, взаємної поваги та ненасильства при наданні формальної чи неформальної освіти.

Відтворення стереотипних моделей поведінки в освіті означає обмеження розвитку природних талантів і здібностей дівчат і хлопців, свободи вибору ними свого освітнього та професійного шляху, а також їх життєвих можливостей. Отримувана дітьми освіта суттєво впливає на те, що вони думають про себе та своїх однолітків і як вони взаємодіють із особами протилежної статі.

Міф 9

В Україні вже є законодавство, спрямоване на запобігання насильству стосовно жінок та домашньому насильству, тому Стамбульська конвенція не потрібна.

ФАКТ.

З прийняттям конвенції запобігання такому насильству та боротьба з ним стає вже не питанням наявності політичної волі в уряді, а юридичним зобов'язанням країни згідно з міжнародним правом. Це включає законодавчі зміни, здійснення практичних заходів та надання фінансування для забезпечення нульової терпимості до насильства стосовно жінок і домашнього насильства. Крім того, у Стамбульській конвенції чітко заявляється, що насильство стосовно жінок та домашнє насильство більше не можна вважати приватною справою, і що держави повинні зайняти тверду позицію та вжити заходів щодо запобігання насильству, захисту потерпілих та покарання винних.

Протягом останніх років до українського законодавства вже внесено низку змін для захисту жінок від насильства. 2017 року парламент ухвалив Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству», а 2019 року вніс зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів. Крім того, 2020 року Президент України наголосив, що боротьба з насильством стосовно жінок є частиною внутрішньої та зовнішньої політики держави, для якої права людини є однією з найвищих цінностей. Президент підписав Указ «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства».

Це добрий початок, але наявність національного законодавства сама по собі не є аргументом для того, щоби вважати міжнародну конвенцію непотрібною. По-перше, Конвенція охоплює ті сфери українського законодавства та практики, які потребують вдосконалення, такі як надання притулку потерпілим, процедура звернення для отримання відшкодування та криміналізація каліцтва жіночих геніталій. По-друге, ратифікувавши Конвенцію, Україна приєднається до дедалі більшої кількості держав-учасниць, які регулярно обмінюються інформацією про практику та підходи, використовувані для кращого впровадження її норм. По-третє, ратифікувавши Конвенцію, Україна надішле потужний сигнал міжнародному співтовариству про своє долучення до боротьби з цими формами насильства. І нарешті, ситуацію в Україні оцінюватимуть зовнішні експерти, які контролюють виконання Стамбульської конвенції і можуть надати поради та рекомендації, що ведуть до кращого запобігання насильству, захисту потерпілих та кримінального переслідування винних.

Підготовлено в рамках проекту
«Стамбульська конвенція:
інструмент для посилення
боротьби з насильством
стосовно жінок»

[https://www.coe.int/en/web/kyiv/
the-istanbul-convention-a-tool-
to-advance-in-fighting-violence-
against-women-and-domestic-
violence-in-ukraine](https://www.coe.int/en/web/kyiv/the-istanbul-convention-a-tool-to-advance-in-fighting-violence-against-women-and-domestic-violence-in-ukraine)

Більш детально у публікації
*«Конвенція Ради Європи
про запобігання насильству
стосовно жінок і домашньому
насильству та боротьбу
з цими явищами (Стамбульська конвенція):
запитання та відповіді»*

[https://rm.coe.int/istanbul-convention-
questions-and-answers/16808f0b80](https://rm.coe.int/istanbul-convention-questions-and-answers/16808f0b80)

УКР

www.coe.int

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини континенту. Вона включає в себе 47 держав-членів, 28 з яких є членами Європейського союзу. Усі держави-члени Ради Європи підписали Європейську конвенцію з прав людини — договір, спрямований на захист прав людини, демократії та верховенства закону. Європейський суд з прав людини контролює здійснення Конвенції у державах-членах.

